

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1894/1-XXI/3
30.12.2014. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој XVI редовној седници, одржаној дана 30.12.2014. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: ЈУГОСЛОВЕНСКА ДРЖАВНА ПОЛИТИКА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ 1958 – 1974, кандидата мр Миомира Гаталовића и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 21.04.2009. године.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Милош Арсенијевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/2639
(број захтева)
8.01.2015.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Миомира (Бранимир) Гаталовића
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Миомир (Бранимир) Гаталовић
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958 – 1974

Универзитет је дана 21.04.2009. својим актом под бр 612-18/164/9 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958 – 1974

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Миомира (Бранимир) Гаталовића
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 6.11.2014. одлуком факултета под бр 1607/1-X/7 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Љубодраг Димић	редовни проф.	историја	Филозофски ф.
2. др Мира Радојевић	ванредни проф.	исто	исто
3. др Александар Животић	доцент	исто	исто
4. др Момчило Павловић	нучни саветник	исто	ИСИ

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 30.12.2014.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Милош Арсенијевић
---	---

Наставном и научном већу Филозофског факултета у Београду

Изабрани одлуком Наставног и научног већа Филозофског факултета у Београду у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације „**Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958-1974**“, кандидата **мр Миомира Гаталовића**, истраживача-сарадника у Институту за савремену историју у Београду, слободни смо да поднесемо следећи

Р Е Ф Е Р А Т

Основни подаци о кандидату

Колега мр Миомир Гаталовић је рођен 14. септембра 1981. године у Београду. У месту рођења завршио је основну школу и Пету београдску гимназију. По завршетку гимназијског школовања уписао је 2000. године Филозофски факултет Универзитета у Београду, Одељење за историју. Дипломирао је 2005. године на Катедри за савремену историју са темом *Последња генералова битка. Шарл де Гол и референдумска криза у Француској 1969. године у југословенској штампи*, код ментора проф. др Дубравке Стојановић. Магистарску тезу *Партија и култура у Србији 1952-1958. године* одбранио је на Катедри за историју Југославије 2008. године код ментора проф. др Љубодрага Димића. Од 2007. године је стручни сарадник јавног сервиса Радио-телевизије Србије, где је учествовао у изради више историјских емисија, од којих би требало издвојити серијале *Заборављени умови* и *Од Лицеја и Велике школе до Универзитета* и емисију *Слободан Јовановић. Осврт на живот и дело*. У едицији *РАРА* Радио-телевизије Србије писац је животописа Милана Влајинца (1877-1964), Јована Миодраговића (1853-1926), Јована Ристића (1831-1899), Косте Стојановића (1867-1921) и Радослава Грујића (1878-1955). Од 2009. године је запослен у Институту за савремену историју у Београду, где је као стручни сарадник учествовао у реализацији више научних пројеката и организацији научних конференција, од којих би посебно требало издвојити Међународну научну конференцију *Први светски рат и балкански чвор* из 2011. године. Колега мр Миомир Гаталовић је аутор научне монграфије *Дарована слобода. Партија и култура у Србији 1952-1958.* (Београд, 2010). Један је од писаца научног дела *Косово и Метохија: век важних догађаја 1912-2012.* (Београд, 2012). Аутор је више научних чланака од којих би требало издвојити следеће: *Велике богиње на САП Косову у светлости друштвено-политичких околности 1972. године* (Историја медицине, фармације, ветерине и народна здравствена култура, књ. 4, Зајечар 2013); *Између идеологија и стварности. Социјалистички концепт културне политике Комунистичке партије Југославије /Савеза комуниста Југославије 1945-1960* (Историја 20. века, 1, 2009); *Време и околности избора епископа Германа за патријарха Српске православне цркве 1958. године* (Српска теологија у 20. веку. Истраживачки

проблеми и резултати, 2, Београд 2007); *Последња генералова битка. Став југословенских власти према Шарлу де Голу и референдумској кризи у Француској 1969. године*, (Архив. Часопис Архива Србије и Црне Горе, 1-2, 2007).

Предмет и циљ докторске дисертације

Политика југословенске државе и њено присуство на простору Косова и Метохије током шездесетих година XX века једна је од важних тема српске историографије. Обради тог сложеног историографског питања посвећена је докторска дисертација колеге мр Миломира Гаталовића. Њен основни предмет био је сагледавање југословенске државне политике на Косову и Метохији. У питању је простор који је, у временском периоду омеђаном 1958. и 1974. годином (од Седмог конгреса СКЈ до доношења Устава СФРЈ), представљао подручје сталног извора нестабилности на коме је „југословенска држава“ исказивала појачану бригу, настојала да га integriше, повећа животни стандард и просвећеност становништва, елиминише економску и културну заосталост и била присутна у бројним видовима (институције, државна управа и кадрови, заштита граница, одржавање безбедности, просвета и школство, економска солидарност и помоћ...). Истражујући унутрашњу политику југословенске државе колега Гаталовић је неминовно обрадио и онај део њене спољне политике који се у наведеном периоду тицао односа са Албанијом, али и са Западом и Истоком који су настојали да експлоатшу сложене односе Српског и Албанског становништва и нестабилне односе југословенске и албанске државе на Косову и Метохију. Унутар временских међаша теме коју је каднат обрађивао (1958. и 1974. година) одиграли су се веома значајни догађаји који су утицали на судбину тог простора у наредним деценијама (територијално заокружење покрајине из 1959; институционално прерастање из Области у Покрајину 1963; „отварање националног питања 1964; демонстрација служби безбедности 1966; уставни амандмани и промене почев од 1967; удари албанског национализма на државу 1968; формирање фондова федерације за развој; формирање Универзитета у Приштини; интензивирање исељавања...).

Циљ истраживања која је колега мр Миомир Гаталовић обавио био је да покаже какву је политику југословенска држава водила на Косову и Метохији, у којим се доменима државног и друштвеног живота та политика исказивала и какав је и колики био учинак те политике. Намера је кандидата била да одговори на питања везана за националну, економску, финансијску, културну, просветну, безбедносну, спољну, партијску политику југословенске државе. Не мање важан историографски задатак тицао се утврђивања односа између југословенских, српских и албанских државних и партијских структура на Косову и Метохији са регистровањем тема око којих су избијали неспоразуми. Подједнако важну компоненту теме представљало је реконструисање „сукоба“ који је на простору Косова и Метохије југословенска држава водила са Албанијом и утицаја (политичког, економског, културног, просветног...) који је албанска држава вршила на албанско становништво јужне српске покрајине. Истраживање је показало у којој је мери југословенска политика, сталним излагањем у сусрет захтевима

албанске политичке елите и потребама албанске националне мањине (народности) еволуирала у годинама 1958-1974. када је у питање однос према Косову и Метохији и становништву које је на том простору живело.

Поред све своје важности о теми којој је посвећена докторска дисертација колеге Гаталовића до сада није систематски писано. Недовољна истраженост или потпуна научна неистраженост наведених догађаја, појава и процеса породила је бројне стереотипе који су додатно „замаглили“ разумевање историјских процеса зачетих у првим послератним деценијама. Радова о појединим аспектима теме, мањег обима и истраживачког захвата, је било али не и обимних истраживања која би резултирала целовитом обрадом теме и јасним истицањем на који је начин, у којој мери, са којим циљевима и интересима југословенска држава била присутна на простору српске покрајине Косова и Метохије. Отуда истраживање колеге мр Миомира Гаталовића сматрамо стручно важним и научно потребним.

Анализе којима обилује ово истраживање и закључци до којих је аутор дошао у докторској дисертацији **„Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958-1974“** превасходно су утемељени на архивској грађи похрањеној у више архивских институција: Архиву Југославије (37 архивских фондова и збирки), Архиву Србије (24 архивска фонда и збирки), Војном архиву (3), Дипломатском архиву Министарства иностраних послова Србије (2). По кванитету - обимна, квалитету и типу - разнолика, садржају – богата, та је документација послужила као сигурна основа за разумевање наведене теме. Упоредо са тим колега мр Миомир Гаталовић је користио објављене изворе (105), штампу, периодичку (19 наслова), мемоаристику (48), историографску, правну, социолошку, политиколошку литературу и публицистику (277 монографских издања, 45 зборника радова и 155 чланака и расправа). Од посебне важности за обраду теме била је грађа државне и партијске провениенције.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Обимно истраживање које је колега Гаталовић обавио потврдило је научне хипотезе које је поставио на његовом почетку. Научна претпоставка да су Косово и Метохија били међу најнеразвијенијим областима југословенске државе, да су огромна материјална улагања Србије и Југославије променила постојеће стање, али не и зауздала даље заостајање покрајине, потврђена је емпиричким подацима. Истраживање је показало у којој су мери улагања у просвету и културу водила промени постојећег стања, али је и ту потврђена претпоставка да појачана брига државе није могла да битније измени вековно заостајање области, али је допринела формирању албанске елите чији је највећи део био непријатељски расположен према држави чији је држављанин био. Хипотеза да је „попуштање“ југословенског државног руководства пред ултимативним захтевима

албанских политичара било у функцији слабљења Србије, такође је потврђена. На тај начин најдиректније је утицано и на судбину српског становништва које је живело на Косову и Метохији. Сам чин „попуштања“ пред захтевима албанске мањине кандидат је са правом оценио као пораз државне политике на Косову и Метохији. Самим тим потврђена је и неефикасност југословенског модела социјализма (самоуправног социјализма) у решавању националних и државноправних питања. То важи и за улогу војске, полиције, служби безбедности, партијских кадровских структура и друго. Потврђена је и научна претпоставка кандидата да је генерисани национализам албанског становништва употребио и злоупотребио државну политику у сфери просвете и културе, верске политике, социјалне политике, здравства. Истраживање је потврдило хипотезу да је простор Косова и Метохије био премрежен структурама албанских и других тајних служби које су својим присуством и радом најдиректније утицале на политичке и идеолошке прилике и општи развој догађаја у покрајини. Међу основним резултатима овог истраживања налази се и потврда хипотезе да југословенска држава, независно од напора које је чинила, није успела да од албанског становништва учини себи лојалне грађане.

Опис садржаја докторске дисертације

Истраживачка питања која неминовно отвара сложена тема „Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958-1974“ битно су утицала на структуру докторске дисертације колеге Гаталовића. Уз предговор, уводни део текста и закључак њу чини седам хронолошко-тематских поглавља. Унутар њих део ужих појава је обрађен путем двадесетдевет ужих тематских целина које творе мозаичну, али јединствену и мисаоно-кохерентну целину која сведочи о догађајима на Косову и Метохији, унутрашњој и спољној политици Југословенске државе, важном сегменту историје југословенског социјализма. Првих пет поглавља докторске дисертације кандидат је посветио политичкој и правној, а последња два економској, културној и друштвеној историји.

У Предговору докторске дисертације (стр. 1-11) колега Гаталовић се веома прецизно одредио према теми свога рада, дефинисао проље истраживања, назначио хронолошки оквир теме, презентовањем структуре дисертације указао на кључна питања која су га занимала и којима је посветио пажњу настојећи да досегне до поузданих одговора. У том делу рукописа кандидат се веома исцрпно и критички одредио према коришћеним архивским изворима, објављеној грађи, периодици, литератури.

У веома темељном Уводу (стр.12-51) кандидат је скренуо пажњу на просторне одлике Косова и Метохије (географска, геополитичка и геостратешка димензија). Дао је кратки, али нужни, пресек историјских догађаја, са посебним освртом на искуство стечено у годинама и деценијама у којима су се Косово и Метохија налазили у саставу турске,

српске, а затим и југословенске краљевине. У тим деловима текста презентована је и историја великоалбанске идеје, као и делатност њених протагониста у мирнодопским и ратним временима. Колега Гаталовић је посебно обрадио године Другог светског рата током којих се област налазила у оквирима италијанског протектората Велике Албаније (делатност окупационих власти, Косовског комитета, качачких формација, албанских комуниста; ратне операције; злочини...). Тежишни део уводног дела рукописа докторске дисертације посвећен је периоду који је отпочео са ослобођењем Косова и Метохије (ослобођење; албанска побуна и сламање албанског покрета; успостављање југословенске власти; укључивање Косова и Метохије у састав Србије; југословенско-албански односи до 1948. и после сукоба Југославије и Информационог бироа; становништво Косова и Метохије и његове структуре; економске и просветне прилике; процес помирења током 50-тих година XX века...).

У првом поглављу докторске дисертације (стр. 52-114), насловљеном „Уставно-правни положај Косова и Метохије у југословенској федерацији 1958-1966.“ истражена су четири важна питања – постојање Косова и Метохија као Аутономне области унутар Србије, територијално заокружење Косова и Метохије, прерастање Области у Покрајину и примена прокламованог у стварности, функционисање Косова и Метохије у уставно-правном облику Аутономне покрајине до 1966. године. У тим деловима текста обрађена су бројна административно-правна питања која су се тичала побуне албанског становништва, војне управе, формирања и уставног обликовања Аутономне косовско-метохијске области, њеног статуса унутар Србије. Пажњу аутора привукле су и идеје везане за стварање Балканске федерације за коју би Албанија била везана преко Косова и Метохије. Истраживање Колеге Гаталовића је показало у којој је мери југословенско-совјетски сукоб утицао на квариње међудржавних односа између Југославије и Албаније и оживљавање иредентистичких расположења међу албанским становништвом Области. Политика југословенских власти вођена са циљем да од албанског становништва створи лојалне грађане садржала је, како показује ово истраживање, појачану репресију (повећана делатност УДБЕ, примена закона, принудна модернизација...) на једној и спремност да се изађе у сусрет потребама и захтевима албанског становништва, на другој страни. Унутар тог оквира држава је настојала да интензивира рад на сузбијању неписмености, подизању школске мреже, културних и здравствених институција, изградњи индустријских објеката, аграрној реформи, укључивању већег броја Албанца у државне и партијске структуре и развијању националне равноправности, разарању традиционалних односа карактеристичних за албанско друштво, мењању положаја жене, наметању нових образаца живота идеолошки блиских партији на власти. Размишљало се о планској државној интервенцији на Косову и Метохији, проучаван је правни положај и потребе албанске мањине, пажња је посвећена високом наталитету и социјалним проблемима које он производи (незапосленост, стамбено питање, лични и колективни стандард). Чињени су напори на промени образовне структуре становништва, националне структуре запослених, партијске и кадровске структуре, материјалних и социјалних прилика. Обрађени су видови

антијугословенске делатности (пропаганда, делатност обавештајних служби, диверзије, иредентизам...) који су стизала из Албаније, а на Косову и Метохији наилазили на веома плодно тле. Прерастање Области у Покрајину, замена назива „национална мањина“ изразом „народност“, значајна улагања на економском уздицању Косова и Метохије, просветни успон, поверење поверено албанским кадровима само су неки од показатеља напора које је чинила држава на успешном интегрисању тог дела територије и њеног становништва. Обрађена је и појачана партијска активност у Покрајини током 1964. и 1965. чији је циљ био потпуна примена равноправности народа и народности. Употребом доступних статистичких података колега Гаталовић је додатно повећао егзактност својих анализа и закључака.

Друго поглавље докторске дисертације (стр.114-191) колеге Гаталовића посвећено је односу Партије и државе на Косову и Метохији у годинама 1958-1966. На богатом емпиричком материјалу колега Гаталовић је веома успеошно указао на сраслост државних и партијских структура на Косову и Метохији, проговорио о партијским пројекцијама будућности у годинама од Седмог (1958) до Осмог (1964) конгреса СКЈ, пажњу посветио „отварању“ националног питања у Југославији и последицама које је тај процес почео да производи на Косову и Метохији, истражио учинак рада партијских кадрова који су без много искустава и знања преузели вођство у Покрајини. Веома прецизно кандидат је пратио упоредни процес успостављања партијске моћи и друштвене либерализације. Занимао се кадровским питањима, кадровском политиком и партијском дисциплином. Приказао је настојања државних власти на уједначавању ставова према албанском становништву у три југословенске републике. Идентификовао је бројне области друштвеног живота где је државна политика наилазила на тешкоће (национални односи, просвета и школство, сфера културе, материјалне прилике, самоуправљање...). Анализирао је видове „антисоцијалистичких појава“ карактеристичних за целу земљу и посебно изражених на Косову и Метохији и регистровао настојања партије и државних власти на јачању борбе за социјализам. Саставни део тих напора, како показује колега Гаталовић, било је и развијање међу албанским становништвом „позитивног југословенства“ (схватаног као „оно што је прогресивно и самим тим општечовечно, уз потпуно уважавање националне особености“; као припадност „југословенској социјалистичкој заједници“, а не као национално опредељење), избегавања националних подвајања, превазилажења међунационалних противуречности, јачања националне равноправности, спутавања великоалбанске пропаганде. Подједнако важно био је и широки тематски круг питања везан за кадровска питања о чему колега Гаталовић исцрпно и аргументовано пише. У осетљивом политичком и идеолошком послу пројекције привредног напретка и убрзаног развоја, пружања помоћи неразвијеним областима, кадровске „изградње“ свакодневног подизања животног стандарда, били су од посебне важности.

Треће поглавље докторске дисертације (стр.192-295) колеге мр Миомира Гаталовића носи наслов „Држава и грађани на Косову и Метохији – угрожена безбедност 1958-1966“ .

У том делу рукописа посебно су обрађене међународне прилике и околности које су директно или индиректно утицале на политику југословенске државе према Косову и Метохији. Истраживање је показало да се на том делу југословенске територије у локалним оквирима одликује светска политика (односи између великих сила; сукоб Југославије и Информбироа 1948-1955; догађаји у Мађарској 1956; други југословенско-совјетски сукоб испуњен оптужбама за ревизионизам; сукоб СССР-а са Кином и Албанијом; обнављање југословенско-совјетских односа, Упоредо са тим кандидат је систематично обрадио политику Албаније према том делу југословенске територије као и активности југословенских државних органа на граници). Сагледавајући општи оквир дешавања у свету социјализма кандидат је анализирао антијугословенске садржаје албанске пропагандне, активности албанских служби, терористичке упаде. Са подједнаком пажњом је истражио и делатност југословенских служби безбедности, њихов обрачун са унутрашњим и спољним непријатељем, репресију. Чињеница да је у периоду 1955-1956. УДБ-а открила 798 агената Сигуримија, ухапсила 420 албанских шпијуна, 250 лица процесуирала говори о размерама „рата“ вођеног на граници са Албанијом. Колега Гаталовић обрадио и догађаје везане за Брионски пленум из 1966. године, пад Александра Ранковића и последице које су произвеле кадровске и друге промене на Косову и Метохији. Из тих анализа постало је видно на који се начин наведено одразило не само на политику југословенске државе на Косову и Метохију већ и на реално постојање југословенске власти на тим деловима државне територије.

Целину за себе представљају поглавља четири и пет у којима је кандидат обрадио почетак уставно-правног преобликовања југословенске федерације у годинама 1967-1970. (стр. 296-483) и процесе који су од замишљене и планиране демократизације и децентрализације државног и друштвеног живота водили југословенску државу ка општој дезинтеграцији (стр. 484-621). У тим деловима текста у средишту интересовања аутора био је процес демонтаже службе Државне безбедности, раскол у ЦК СКЈ и „отварање“ српског питања, инфилтрирање специјалних служби Албаније на простору јужне српске покрајине, националистичке демонстрације из 1968, уставни амандмани из 1967. и 1968. године. Темељно, уз употребу мноштва историјских извора и бројних чињеница, као и у свим претходним поглављима, колега Гаталовић је осликао положај албанске националне мањине у Југославији и приказао настојања државе на њеном еманциповању (од просвећивања до запошљавања). Навео је бројне примере, посебно фабриковане после обрачуна са А. Ранковићем, који су поткрепљивали званичну тезу о прекорачивању овлашћења од стране УДБ-е, деформацијама унутар службе и њеном стављању изнад партије. Кандидат је приказао историјску улогу Ј.Б. Тита, али и бројних његових сарадника када је у питању одређивање позиција Косова и Метохије у југословенској федерацији (Е. Кардељ, В. Дева, Џ. Нимани, Д. Радосављевић, П. Стамболић, М. Тодоровић...), уочио поделе у пројекцијама будућности те покрајине унутар саме СКЈ, скренуо пажњу на кључне процесе који су водили „лабављењу“ државе. Указао је, такође, и на оне догађаје и процесе који су говорили о степену заострености односа између Срба

и Албанаца, понашању српских кадрова, притисцима којима је било изложено српско и неалбанско становништво Покрајине, исељавању под притиском које добија на интензитету после 1966. године. Свестрано је приказана и политика „српских либерала“, њихово поимање проблема са којима се суочавала Србија на Косову и Метохији, начину на који су приступали њиховом решавању. Албански иредентизам и облици у којима се он исказивао још једна је од тема о којој је колега Гаталовић писао на страницама докторске дисертације (масовне демонстрације, протести око употребе заставе, пароле о Косову – републици, обележавање албанских државних празника, промена имена области, гласине о експлоатацији албанског становништва и његовом неравноправном положају у Јуославији...). Обрађене су и важне теме перцепције Косова и Метохије од стране српског државног и партијског руководства, амандмана на устав из 1971. путем којих је Покрајина задобила елементе државности, уставно-правног обликовања покрајине и Србије као њене матичне републике по Уставу из 1974. године. Настојећи да прати процес колега Гаталовић је приказао пораз који је југословенска државна политика претрпела на Косову и Метохији у сукобу са албанским национализмом.

У шестом поглављу докторске дисертације (стр. 662-752) колега Гаталовић је приказао резултате економских улагања државе на Косову и Метохији, а у последњем седмом поглављу (стр.753-843) указао на процес културне, просветне, здравствене и уопште друштвене модернизације и еманципације те области у годинама 1958-1974. Истраживање је показало да пређени пут и остварени напредак није био формалан, већ суштински. Биланс економских улагања произвео је уочљиви напредак Области, а затим и Покрајине, али се показало да пласирана средства нису била довољна да спутају процес сталног заостајања за економским, привредним, финансијским, просветним, културним, здравственим, друштвеним напретком осталих делова југословенске државе. Та чињеница је играла одлучујућу улогу и у процесу артикулисања политичких расположења албанског становништва Покрајине, затварања и гетоизације простора, повећања националистичких притисака, исељавања неалбанског становништва, јачања иредентизма, губитка перспективе. Предузете мере показале су се, како констатује и колега Гаталовић, као „парцијалне и недовољне“ (мада 33,3% свих средстава фонда за развој држава пласира на Косову и Метохији). Раст личних доходака био је вишеструко већи од стопе продуктивности, залихе роба лошег квалитета су гомилане, обим производње је стагнирао. Привреда покрајине је тонула у великвидност, нерационална улагања су подстицала анимозитете национално мешовитог становништва, СКЈ и њени кадрови су исказивали изразиту неефикасност, исељавање Срба и Црногораца је мењало националну и верску структуру становништва, природни прираштај је умногоме био већи од темпа којим су отворана радна места и изграђивне базичне државне и друштвене институције.

Већом селективношћу презентованих података кандидат је свакако могао да рационализује обим своје докторске дисертације (укупно 899 страна), у већој мери одвоји битно од онога мање значајног у догађајима и процесима о којима пише, понекад

непотребну дескрипцију замени концизнијим закључцима и тако рукопис докторске дисертације учини инвентивнијим. Ипак, степен истражености теме о којој је писао и резултати до којих је досегао, својим значајем анулирају наведене примедбе.

Научни допринос докторске дисертације

Докторска дисертација колеге мр Миомира Гаталовића представља први и веома успешни покушај да се целовито представе догађаји и процеси који су се одвијали на Косову и Метохији у годинама 1958-1974, време које је било испуњено конфликтима, али и сталним прогресом, године у којима је постижући свакодневне успехе југословенска државна политика на Косову и Метохији доживела пораз. Аутор је темељно претресао постојећу и доступну архивску грађу, штампу и периодику, историографску литературу и написао дисертацију која је тематски нова, фактографски изузетно богата и садржајна. Није у питању само покушај да се сумирају, систематизују и представе постојећа научна сазнања већ и несумњив истраживачки напор да утврде подаци, реконструишу догађаји, сагледа и разуме историјски процес, понуди поуздано знање. Аргументација на којој су засноване анализе и закључци је убедљива. Готово у свим сегментима теме колега Гаталовић је прекорачио компилативну раван. Сазнајни продор је несумњив. Захвањујући обављеним истраживањима постаје видљива суштина процеса дугог трајања и изузетно сложеног и конфликтног карактера који су најдиректније утицали на лагано, али стално, удаљавање Косова и Метохије и њеног албанског становништва од Србије и Југославије. На тај начин посматрано ово истраживање суштински објашњава припрему догађаја из последње деценије 20. и прве деценије 21. века и показује да је неуспех југословенске, а касније и српске државне политике на Косову и Метохији одређен много раније, у 60-тим и 70-тим годинама 20. века.

Закључак

Имајући све наведено у виду слободни смо да Наставном и научном већу Филозофског факултета у Београду препоручимо да прихвати наш **позитиван реферат** о теми докторске дисертације „**Југословенска државна политика на Косову и Метохији 1958-1974**“, аутора мр Миомира Гаталовића и одобри јавну одбрану на којој би чланови Комисије били у могућности да изнесу своје појединачне примедбе и сугестије.

У Београду
07.11.2014.

Комисија:

**Др Момчило Павловић, научни саветник
Институт за савремену историју у Београду**

**Др Мира Радојевић, ванредни професор,
Филозофски факултет у Београду**

**Др Александар Животић, доцент,
Филозофски факултет у Београду**

**Др Љубодраг Димић, редовни професор,
Филозофски факултет у Београду
(ментор и писац реферата)**